

T. TELEFON: aei acesteia la teritorul zonei strategice este permisă prin ordinul steimnir
II. évfolyam. 12. szám. Cluj (Kolozsvár), 1922. március 24.

MAGYAR NÉP

nags. Árpád urnak.
dr. buday J. erdélyi muzeum
C. L. J.

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.
TELEFON: 2-37. SZÁM.

Szabolcska Mihály.

Ő is megjárta Párist, de nem keresztelkedett ki pogánynak. Az ő józan fejét nem szédítette meg a párisi éjszaka fénye, az ő hű szive onnan is az egyszerű magyar pásztortűzekhez és alacsony kunyhókhoz szállt vissza a nóta szárnyán.

Egyik legszebb költeménye azt az érzést fejezi ki, mely messze idegenben elfogja a magyar embert, mikor a zenész hegedűjén megzendül a magyar nóta:

Mennyi érzés, mennyi bánat,
Szive van tán a nótának.
— Csak itt lent a cifra lányok,
Fényes urak, asszonyságok
Nem figyelnek a nótára.

Nevetgélnek, beszélgetnek,
de nem tudják megérteni,
mi van azon sirnivaló,

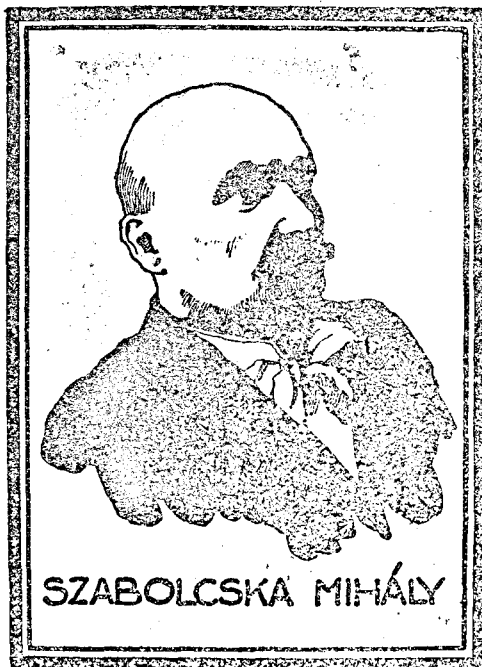
Hogy a ménes ott delelget
Valahol egy csárda mellett.

Mintha a saját költészetének mai sorsát példázná ebben a költeményében az olvasóközönség egy része előtt. A modernnek jelzett magyar költészetnek a maga arisztokratikus zárkózottságában nincs szava a néphez. Szakitva az Arany és Petőfi nemes hagyományával tárgyban és formában, nem a magyarság egyetemének, csak egy szűkebb művelt körnek

költői ők, a nép szemében idegenek. Nem csuda, ha az ő költészetükön nevelkedett közönség nem figyel a Szabolcska nótájára s nem tudja az ő egyszerű hangjának szépségét megérteni. Mert hangja egyszerű és tiszta, mint a puszták harangja s ezek előtt a „fényes urak, asszonyságok“ előtt idegen már ez a hang. Idegen, mert ő sem nyelvben sem tartalomban

nem akar kibujni a saját bőréből. Idegen, mert fehérnek mondja a fehéret, feketének a feketét.

De azért Szabolcskának megvan és meglesz a maga széleskörű közönsége a magyarság egész egyetemében, különösen a magyar nép körében. A magyar falu: ez az ő világa, ennek népét öleli szeretettel a lelkéhez, erre árasztja lelkének, szeretetének gazdagságát. Sokáig volt közvetlen kapcsolatban az ő szeretett magyar népével az ő kedves, népszerű *Téli Ujságja* révén, melyben hetenkint küldözgette üzenetét a falu népének a téli szombat és vasárnap estekre. Szűkebb egyházköz-

SZABOLCSKA MIHÁLY

ségből kiemelkedve az egész magyar nép papja, nevelője, költője szólt hozzánk a kis ujság lapjairól. Mennyire fájt elszakadni a zord idők beálltával attól a sok jóságos derütől, szeretettől, attól a tiszta világtól, melyet a *Téli Ujság* képviselt!

Örömmel látjuk azonban, hogy Szabolcska e nehéz időkben sem hagy magunkra bennünket s új verses kötettel lép elénk („*Eszmények, álmok*“). Olvasgatom a jól ismert dalokat és soha meg nem unom olvasni. Milyen új ma ez a régi Szabolcska Mihály! A gyűlölet, szeretetlenség, viszálykodás mai világában ilyeneket mond:

A szeretet a világ megváltója,
Ez fedí a bűnt, az árvát ez óvja.
Ez ad kenyeret a koldus kezébe,
Az elhagyottnak ez a menedéke.
— Csak egy szentség van a világ felett
Örökkéigvaló: a szeretet!

Az emberek irigységét, gyűlölködését, marakodását annyiszor látva és annyiszor érezve olyan jó ezeken a gondolatokon és érzéseken megnyihülni. Ma igazán új ez a Szabolcska Mihály!

Ez a hű, élő és munkás szeretet szól hozzánk az új kötetnek néhány kevésbé ismert darabjából. A csüggedés, kétségbeesés megbénít, halálra vezet. Ne csüggedjete! Az élet föltétele az erő és akarat. De ennek a bizalom, a jóban és igazságban való hit az alapja. Erre a bizalomra ráz fel a *János vallástétele Jézus iránt*, mely egyik legszebb költeménye a költőnek.

Temesvári parochiád sok gondja közt is szólj hozzánk ismét és ismét minél gyakrabban a jövőben is fölkenet papunk és fölkenet költőnk: Szabolcska Mihály! Soha nagyobb szükségünk nem volt reád, mint ma.

Csüri Bálint.

Tavaszi ének.

A nap, a mesebeli királyfi, lerázta köd és felhőruháját. Biborosan kel ismét a hajnal, aztán — Isten tudja hány milliomodsor — úgy történik megint minden, mint a Csipkerózsika meséjében. A mi Csipkerózsikánk, a föld, mély álmot aludt, nem száz év, de kerek száz napig s amint végigcsokolgatja becéző tüzes csók-sugaraival a napkirályfi, felébred újra. Tavasz van és a mi Csipkerózsika földanyánk ébred ezeken fiatalon, szépen. Álmában nem vénítették gondok, ezervirágú mezői ránk várnak ma is, mint tavaly s mint az elmúlt évek ezrei és millióiban. A nap meleg szerelme életet ébreszt, lepkék ütődnek már holnap arcunkhoz, a méhek fullánkos hadserege méz után kutat a virágban. Ébred a mozgás, új és régi utakon megindul ismét az élet. Tavasz van.

A gyermeknek szabadságot jelent ez a két szó, az ifjunak forróbb csókot, a betegnek reményt, neked gazdatársam munkát és újra munkát. A biboros hajnal már ostorral kezdedben ott talál a szabad ég alatt, amint fekete barázdákat rajzol ekéd s mig ökröd kérődzve pihen, te nagy lépésekkel magot szórsz a földre, a jövő élet magvait. Te vagy a forrás, melyből megindul milliók élete, te adsz kenyeret a nyüzsgő városnak, te vagy a zümmögő méh, mely királyokat nevel, a szaladó, terhet cipelő hangya, akitől az emberi hangyaboly: a milliók élete függ. Izmaidat megfeszíti az erő, homlokodra verejtékgyöngyöket ültet a munka, de te haladsz, elindulván tavasz kezdetével, a magad utján. Lépteid nyomán itt barázda omlik, amott rendek dülnek a réten, kereszttekké tevődik össze a sok millió búzakalász. A vonatok nagy fekete kocsiját a te gabonád terheli. Acél karod adta az első lépést a nagy, emberi élethez.

De hát vajjon mindezt csak az erőnek köszönheted? Nem. A nap fényt és meleget ad s e kettő együtt ébreszti fel a természetet. A te meleged gazdatársam az erő, fényed a tudás. A télen felkerestek téged a vándor szó- és betűapostolok, hogy növeljék tudásod fényét a munka, pihenés idején. Egyik ilyen apostol volt a mi „*Magyar Nép*“-ünk is. Ez táplálta lelked sugaraít a hideg télen át és e sugarak ott élnek benned, hogy növeljék verejtéked gyülmölcsseit. Gondolj vissza a tudásra, amit belőlük merítettél hónapokon át és a nyári munka pihenő óráiban vedd elő ezt a legjobb barátodat. Feleleteket fogsz találni benne a sorok között ha pusztulni indul vetésed. Orvosságra lelsz az időelőtt lepergő szőlő bogyók gyógyítására s lelked keserőségeit megnyihíti majd egyik másik derűs történet. Te ott harcolsz a makacs röggel, sötét felhőkkel az elkövetkező időkben, mi pedig éretted, melletted közös földanyánkért forgatjuk tovább a tolat.

Dr. Nagy Endre.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvárt, Piața Unirii (v. Mátyás király-tér) 7. szám.

Alaptőkéje: 16,000,000 Lei.

Tartalékok circa: 15,000,000 Lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron. — Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely és Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt. Aruraktárai a vasut állomás mellett.

Politikai hírek.

A román politikai élet főkérdése ma az, hogy az ellenzék milyen magatartást fog tanúsítani a parlament megnyitásakor. Minket főként az erdélyi román nemzeti párt állásfoglalása érdekel. A nemzeti párt gyűlése március 20-án zajlott le. Részt vett benne a nagy választmánynak majd minden tagja. Az elnöklést dr. Vajda Sándor töltötte be, mivel Maniu Gyulának a választási körutazás alkalmával eltörött a lába s azzal' ma is fekszik. Zajos, szenvedélyes tárgyaláson elhatározták: felhívják a párt parlamenti tagjait, hogy a kamara és a szenátus üléseinek a kezdetén jelenjenek meg és emeljenek óvást a törvényhozó testületek törvényessége ellen. A további magatartást a párt végrehajtó bizottsága március 26-án Bukarestben fogja megállapítani. Elhatározták továbbá, hogy a végrehajtó bizottság alkalmas időben összehívja Gyulafehérvárra a pártkongresszust. Az ellenzék teljes együttműködésére nincs kilátás, a parasztpárt azonban csatlakozott a nemzeti párt felfogásához.

(Képünk Vajda Sándort, a román nemzeti párt egyik vezéréberét ábrázolja. Annak idején a magyar parlamentben is fontos szerepet játszott. A megnagyobodott Romániának egyideig miniszterelnöke volt. Az erdélyi érdekeket erélyesen védi. Tőle származik a sokat idézett jelszó: *Erdély az erdélyieké!*)

A Magyar Szövetség köréből.

A Magyar Szövetség intéző bizottsága most készíti el az alapszabályok módosítását. A tavalyi nagygyűlésen elfogadott alapszabályok — a hozott határozat értelmében — csak egy évig érvényesek. Az alapszabályok tervezetét az intéző bizottság készíti el. A tervezet a központi választmány által történt letárgyalás után a nagygyűlés elé kerül, amely végérvényesen

dönt azok elfogadása tárgyában. A nagygyűlés idevonaikozó határozata ma még bizonytalan, az azonban már is megállapítható, hogy a Magyar Szövetségnek a magyarság egyetemét kell képviselnie kifelé és befelé egyaránt. Ezen álláspontunkhoz feltétlenül ragaszkodunk, ebből nem engedünk és nem is engedhetünk igazságos jogaink sérelme nélkül.

KÜLFÖLD

Márciusi nyugtalanságok. Az idei tavasz is egy csomó forradalmi mozgalmat keltett életre. Az indiai eseményekről többször írtunk már. Hozzáteszük, hogy Gandhit mégis letartóztatta az angol kormány és erre a forrongás még hevesebb és zajosabb hullámokat vet. Afrika déli partjain, a Fokföldön szociálista sztrájkok törtek ki, amelyek ellen az angolok katonai erőket mozgósítottak. Irországban ismét utcai harcok lángoltak föl. Olaszországban a tulzó nemzetiek: a fascisták a fővárosnak, Rómának nyugalmát is állandóan zavarják. Fiumei térfoglalásuk ellen a szerbek közzőrülük kardjukat. A szerbeknek különben a bolgárokkal is meggyűlt a bajuk, akik a Szerbiához kapcsolt területeken komitácsi bandákkal keltenek nyugtalanságot. A bécsi diákok nemrégiben Magyarország ellen tüntettek, amiért a magyar kormány Nyugatmagyarország területéből visszakíván bizonyos részeket. A tót lapok okmányokat közölnek, amelyekből kiviláglik, hogy 1918-ban meghamisították azokat a határozatokat, amelyekben a Csehországhoz való viszonyt szabályozták. Oroszország földején forradalmi és ellenforradalmi seregek készülnek fősorakozni egymás ellen. Északi Khina déli Khina ellen fegyverkeznek. Ime rövid és egyáltalán nem teljes fősorolása azoknak a lázas sebeknek, amelyeket a tavasz fölfakasztott a szenvedő emberiség testén. Mikor lesz mindezekből gyógyulás?

A harcias oroszok. Moszkvai jelentés szerint az orosz vörös hadsereg ujjaszervezésén serényen dolgoznak. Április 15-ig a katasztrófát harci készületbe helyezik és tízenkét fronthadseregre osztják. Ugy lát-szik, mind északon, mind délen támadásra készülnek. Egy másik hír szerint az ellenforradalmi csapatok ellen szervezkednek a bolsevista hadak. Az ellenforradalmiak mozgalmát Nikolajev nagyherceg irányítja.

Magyar urak IV. Károlyért. Több magyar főúr két millió magyar koronát küldött Károly exkirálynak támogatásképpen. Hír szerint ugyanezek az urak egy svájci bankot is fölkertek, hogy nyolcvan millió koronát utaljon át a számüzött uralkodónak és a kormányt is nagyobb összeg folyósítására akarják bírni.

Uj irányzat az utódállamok viszonyában. A genuai értekezlet alighanem új viszonyt terem Magyar-

ország és a Kisantant államai között. Ma még gazdaságilag is elnyomni és megbénítani törekszenek Magyarországot, nyilván azzal a céllal, hogy az elcsatolt területek visszaszerzésére ne gondolhasson. Ebből a gyanakvásra épített politikából mindenkire csak kár háramlik. A genuai konferencián remélhetőleg ennek az áldatlan állapotnak véget vetnek és a gazdasági kapcsolatokat megteremtik. Anglia és Franciaország is helyesli ezt a törekvést.

A csepeli kikötő és a franciák. Megemlékeztünk már arról, hogy a magyar kormány egy nagy francia céggel megállapodásokat létesített a csepeli kikötő kiépítésére nézve. A kikötő nagy hasznára volna a magyar kereskedelemnek. Ez a kilátás sehogysen tetszik Magyarországot legtevékenyebb ellenségének, Benes cseh miniszterelnöknek, mert befolyását olyan irányban érvényesítette, hogy a francia kormány ne hagyja jóvá a csepeli kikötőre vonatkozó megállapodást.

A genuai konferencia ideje. A sokat emlegetett genuai konferenciát április 10-én fogják megtartani. Minden állam arra törekszik, hogy tekintélyes politikussal és kiváló szakértővel képviseltesse magát. Magyarország részéről Beihlen István miniszterelnök és Teleszky János volt pénzügyminiszter fognak megjelenni. Nem lehetetlen, hogy magyar részről az utódállamokkal való vámközösség eszméjét csakugyan fölvetik. Ennek az eszmének azonban máris sok ellensége van magyar politikai körökben.

HÍREK

Az előfizetési díjakat a következő címre tessék beküldeni: Minerva R. T. Cluj—Kolozsvár, Strada Reg. Maria (Deák F. u.) 1.

XI. Pius pápa rövid életrajza. Ratti Achilles az újonnan megválasztott pápa vallásos polgáremberek gyermeke, 1857. márc. 31-én született Olaszországban, Desio nevű községben, tehát most 65 éves. 1879-ben szentelték pappá, 1888-ban a milánói Szt.-Ambrus-féle könyvtárnál nyert alkalmazást tudományos képzettsége miatt. 1911-ban a valikáni könyvtár helyettes igazgatója és pápai főjegyző lett. 1918. évben Lengyelországba Varsóba küldi a pápa, 1919-ben lepántói címzetes érsek és pápai nuncius (követ) lett. Ugyanezen időben az osztrák-magyar monarchia varsói követe és meghatalmazott minisztere Ugron István, mostani magyar szövetségi alelnök volt, akit benső barátság fűzött az akkori nunciushoz, a mostani pápához. XI. Pius 1921. június 13-án lett biboros és egy jó félévre (1922. febr. 6-án) az egyetemes római katolikus egyház fejének választotta meg a biborosok testülete. Az új pápa a világbéke apostola. Hisszük, hogy nemes buzgólkodásának meglesz a kívánt eredménye.

Magyar evangélikusok a Luther emlékűnepen. A reformáció nagy hősenek, Luther Mártonnak emlékeztetere fényes ünnepeket rendeztek Németországnak Wittenberg nevű városában. Az ünnepepeken a magyar evangélikusokat Raffay Sándor püspök és Br. Kaas Albert képviselték. Raffay püspök előadása szerint a külföldi evangélikus egyházak vezetői, főként a dán, finn, ésit egyházak nagyjai a legmelegebb érdeklődést tanúsították Magyarország sorsa iránt. Augusztus hónapban Budapesten lesznek nagyszabású Luther ünnepepek, amelyeken a világ minden részéből számosan fognak megjelenni.

Hír a hadisegélyekről. Az új kormány jószándékairól nem egy jó hír kél szárnyra. Mindenesetre ezek közé soroljuk azt az értesülésünket, hogy a hadisegélyek és hadirokkantak segélyeit még ebben a költségvetési évben, tehát március végéig kifizetik.

Mutatványszámokat ingyen küldünk egy hónapig azoknak, akik erre a kedvezményre jelentkeznek. Tesszük ezt azon reményben, hogy akik megismerik lapunkat, azok az ingyenes hónap elteltével meg is fogják rendelni.

Püspökök jubileuma. Megemlékeztünk lapunkban arról, hogy ebben az évben lesz 25 éve annak, hogy Majláth G. Károly gróf, a lángelkű apostol, Erdély püspöke lett. Két püspöktársa jubilál szintén ebben az évben: gr. Széchenyi Miklós nagyváradi és dr. Glattfelder Gyula csanádi püspökök. Az előbbi 20 éve kormányozza nagy bölcsességgel egyházmegyéjét, az utóbbi 10 éve szeretett főpásztor a reábilított nyáznak. Szívünk melegevel üdvözljük a három egyházfejedelmet, tartsa meg őket a Mindenható sokáig a magyarság szent ügyének védelmére.

A felekezeti iskolák jövője. A romániai magyarság művelődésének ügyében fontos dátum lesz az idei április eleje. Akkor kezdődik az új költségvetési év. A sok nélkülözés után derül-e jobb idő a felekezeti iskolák tanáraitra és tanítóira? Ugy látszik valami mégis történni fog. Mateiu kolozsvári közoktatásügyi államtitkár úgy nyilatkozott, hogy a kormány a felekezeti iskolák államsegélye ügyében a magyar püspököket közelebből értekezletre fogja hívni Bukarestbe. Majd itt eldől, hogy mit remélhetünk a Bratianu-kormánytól.

A tojáskereskedők szövetsége. A kormány tudvalevően eltiltotta a tojás kivitelét. A tilalom sok embert fosztott meg keresetétől. A tojáskereskedők szövetségbe tömörültek és mozgalmat indítottak aziránt, hogy a kormány szüntesse meg a kiviteli tilalmat.

A dohányt a postán fogják árulni. A regátban a posták árulják az egyedáru cikkeket. Ezt a szokást nálunk is bevezetik. A megyék székhelyén nagy raktárakat fognak létesíteni és onnan fogják a monopólium cikkeket a falusi postamesterekhez szétküldeni eladás végett. Hír szerint már áprilisban megkezdődik a posták ilyen irányú foglalkoztatása.

A román költségvetés. A pénzügyi esztendő Romániában március 1-én jár le, az új költségvetés április 1-től kezdődik. A jövő évi költségvetést most állítja össze a kormány. Vajon milyen összegek kerülnek bele a magyar művelődési intézmények javára?

Rendelet a postacsomagokról. A posta és táv-irda igazgatóság rendeletet adott ki, amelynek értelmében a 600 leunél értékesebb, valamint az utánvétes csomagokat faládában vagy vászonban jól becsomagolva kell postára adni. A kisebb értékű csomagokat is csak úgy veszik fel, ha jó erős fonállal többszörösen átkötve kerülnek földásra.

Az építőmesteri vizsga. A kormány Nagyváradon, Marosvásárhelyen, Szebenben bizottságokat szervezett, amelyek az építőmesteri, kőműves, ács, kőfaragó szakokból a jelentkezőket megvizsgáztatják és a bizonyítványokat kiállítják.

Bőrértékesítő szövetkezetek. Azok után az ismeretések után, amiket a kolozsvári bőrértékesítő szövetkezeiről írtunk, egyre több helyen alakítják meg a vidéki tagozatokat. Közlebbtről Dés, Bethlen és más vidéki helységek tagozatai csatlakoztak a kolozsvári központhoz.

Az esküre jelentkezett volt magyar tisztviselők. A „Magyar Szövetség” támogatásával Kolozsváron alkalmi bizottságot alakítottak, amely a tisztviselők ügyét a kormánnyal véglegesen rendezni akarja. A kormány részéről Zigre kisebbségi miniszter biztató kijelentéseire támaszkodnak. Az alkalmi bizottság most felhívással fordul az összes érdekelt tisztviselőkhöz, hogy pontosan összeírják magukat. A 10 éven alóli és 10 éven fölüli szolgálattal rendelkező alkalmazottak tárcánkénti összeírása adhat teljes felvilágosítást. E célból minden vármegye székhelyén (vagy más ilyen területű székhelyen) az esküre jelentkezett tisztviselők rangsor szerint állítsák össze a névjegyzéket három példányban. Ez összeírásnál a vasutasok kimaradnak. A felekezeti tanárok és tanítók nyugdíjügye is külön fog rendezés alá kerülni a rájuk vonatkozó külön törvények alapján. A felekezetek által alkalmazott volt állami tanárok és tanítók a hitfelekezetek útján állítsák össze a névjegyzéket, hogy a felekezeti főhatóságoknak is legyen alkalmuk megárgyalni e kérdést. Azok a volt állami tanárok és tanítók, akik sem az állam által fenntartott iskoláknál nincsenek, sem felekezeteknél nem kaptak alkalmazást, igyekezzenek vármegyénként pontos névjegyzéküket összeállítani. A kimutatás rovatosan a következő adatokat tüntesse fel minden tárca keretében hivatalok szerint: Sorszám. — Név. — Lakás. — Állás. — Szolgálati idő. — Jegyzet. A jegyzetben különösen azt lehet feltüntetni: Szolgálni akar, vagy: Nyugdíjat kér. Az elkészített kimutatás egy példánya 5 (öt) nap alatt beküldendő Kolozsvárra (Baba Novák-utca 3. sz.) az „E. I. Tisztviselők Alkalmi Bizottsága” címre. A második példány beküldendő az illetékes hivatal főnökéhez (I. II. foku stb.), amelynél az összeírt alkalmazottak szolgáltak. A harmadik példány visszatartandó, hogy abból azonnal lehessen bárhova egy vagy több példányt beküldeni.

Az 1920-as évfolyam leszerelése. Bukaresti hírszerint a nagyvezérkar rendeletet fog kibocsátani a katonai parancsnokságoknak arra nézve, hogy az 1920-as évfolyambeli katonákat 1922. április elsején szereljék le.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI SZERVEZÉSEK

Az első lépés az igazság felé.

Az ingatlanok értékének megbecslésénél a bizottságok oly magas összegeket állapítottak meg, hogy repülőgéppel sem lehet oly magasra repülni. Az emberek ez ellen a helytelen becslés ellen felebbezéssel éltek — igen kedvező len kiállítások között. Közben a pénzügyi felebbezések elintézését abba hagyták. Most újabban azonban rendelet jelent meg, hogy a bizottságok a felebbezések tárgyalását f. március hó 16-án kezdjék meg és április 6-ig fejezzék be. Ez így eddig semmi újat nem jelent, mert a régi világban is úgy volt, hogy az adók kérdésénél a választások idején nem bolygatták. A fontos azonban az és ezt tartjuk az igazság felé az első lépésnek, hogy a pénzügyminiszter 1922. február 2-án 223152. szám alatt rendeletet bocsátott ki, hogy az adózó polgárokat nem kell okvetlenül megnyuzni. Hagyni kell, hogy később is nőjön gyapju, amit adóban le lehessen nyírni.

A rendelet szóról szóra ez:

Adminisztrátor ur!

Emlékeztébe idézve a 193.993—1921. számú körrendeletet, felhívjuk figyelmét, hogy legyen rá gondja, hogy a felebbezési bizottságokban kiigazítottassanak az ingatlanok értéklésénél történt hibák, hogy ezek az értéklések, amelyek a jövőben alapjául fognak szolgálni az adóreform revíziójához szükséges tanulmányoknak, minél igazságosabbak legyenek. Mint a kincstár megbizottjának, önnek közelessége a bizottságot mindenről tájékoztatni, mint bírónak pedig szem előtt kell tartania, hogy a hatóságban nemcsak a kincstárnak a szó szoros értelmében vett érdekeit képviseli, hanem az államnak azt a legfőbb érdekét, hogy igazság szolgáltassék!

Ujból felhívjuk figyelmét a fentidézett rendelet intézkedéseire, hogy hivatalból felebbezéssel éljen azokban az esetekben, midőn azt állapítja meg, hogy igazságtalanság történt vagy hogy túllépték az utasítások rendelkezéseit az értéklések tekintetében.

Bratianu V., miniszter.

Ez a rendelet kétségtelenül becsületesen szól, mert az államérdek valóban megköveteli az adófizető polgároknak, mint adóalanyoknak a kimelését. Kérdés azonban, hogy a bizottságok ilyen becsületesen fogják-e végrehajtani?

Mi ez uton akarjuk figyelmeztetni a gazdaközöniséget, hogy akiknek ügye felebbezés alatt áll, azok hivatkozzanak e rendeletre. Idézzék a bizottság emlékeztetőbe, hogy a miniszter másként gondolkozik, mint azok, akik azzal akarnak magoknak érdekeltet szerezni, hogy a túlbecsléssel megkárosítsák az adófizető polgárokat. A mostani idők nagy összevisszágában mégis csak úgy vagyunk, mint a vadászok a nagy erdőben: az egyenes útra kell térnünk, ha a szabad mezőre biztosan ki akarnak jutni! —h—y.

Vetemény- és virágmagvak.

A dr. Nemes Ferenc ügynökségének jelentése vetemény- és virágmagvakról. Dr. Nemes Ferenc ügynökségének (Strada Regina Mária 35. — volt Deák Ferenc utca) megérkeztek a valódi Mauthner magvak. Árak a valutáris viszonyok miatt aránylag elég olcsók: Karfiol kg.-ként 3500—4500 lei, keltkáposzta 200—400 lei, vöröskáposzta 430—500 lei, nyári és téli káposzta 200—340 lei, kalarábé 200—520 lei, sárgarépa 80—200 lei, petrezselyem 60 lei, céklarépa 60—80 lei, különféle saláták 150—250 lei, hónapos retek 60 lei, nyári és téliretek 50—60 lei, hagyma 120—360 lei, ugorka 150—600 lei, borsó 30 lei, bab 30 lei, kerti fűszernövény-magvak 30—100 lei. A magvak árai a fentiek között váltakoznak a különböző fajok szerint. Virágmagvak adagonként 1—1.50 lei. A magvak garantált Mauthner és ertüti magvak, frissek, teljes csiraképesek. Árusítása megkezdődött.

Kolozsvári piaci jelentés.

Marhavásár. Nagy felhajrással: feltűnő jelenségként volt megállapítható, hogy egyrésztől szokatlan nagyszámu prima anyag került a piacra, másrésztől pedig, hogy az árak — élénk forgalom mellett — jelentékenyen emelkedtek. Igen silány 6—7 hónapos fehér borju 150 leun kelt el; prima simenthali 2 éves tinó 2200 leun cserélt gazdát; közepes fehér 2 éves tinó pedig 920 leun; idősebb jó közepes fehér meddő tehenet 2000 leun vettek meg; silányat 1300 leun; 3 éves közepes fehér tinót 1500 leun adtak el; 1 pár 1½ éves jó bivalborjú 1600 leun, gyengébb 1100 leun kelt el; közepes, fejős bivaltehen 1500 leun; jó fejős, öreg, közepes fehér tehen borjával 2600 leun; 2 drb pirostarka 1¼ éves ökörborju 1600 leun kelt el; pirostarka borjazó, jó husban levő tehen 3000 leun cserélt gazdát; kis tarka, jó fejős tehenet — borju nélkül — 1350 leun vettek meg; 1 pár 3 éves tarka közepes tinót 2125 leun vettek meg; 1 pár primá — jó husban levő — fehér ökör 10.500 leun kelt el.

Lóvásár: közepesnél nagyobb felhajrással, emelkedett árakkal. Egy darab silány és sovány lovat 1450 leuért vettek meg; egy pár csaknem hibátlan, hámos lóért 20.000 leut kértek; egy darab jó igás lóért 5300 leut; jó formájú könnyű lóért 5000 leut; silányért 1800 leut.

Juhvásár: felhajrás nélkül; csupán néhány kecske volt a piacon, majdnem semmi forgalommal; kecskék darabjéért elkértek 200—250 leut.

Sertésvásár: kövér sertés a piacra nem került, sovány és félkövér sertésekben közepes felhajrás. Sovány sertések kilójáért 12—14—, félkövérekért 15—18— leut kértek. Két darab 4—5 hónapos silány malac 600 leun kelt el; 5 hónapos, prima süldők párját 900 leun vettek meg; négy darab hat hónapos prima süldő 2600 leun; két darab (kb. 70—74 kilós) jó, fiatal koca 2000 leun kelt el.

Szénavásár. A széna árában hirtelen csökkenés volt megállapítható, természetes következményének tudható be. Prima széna 90—100 leu q-ként; silányabb 60—80 leu; sátés 55—60 leu; szalma 55 leu.

Példa egy teljes telekjegyzőkönyvre.

A telekjegyzőkönyvek lapjai kb. félv nagyságúak, de a bejegyzés mérvéhez képest természetesen több félvből is állhatnak az egyes lapok. Beosztásuk szigoruan azonos példánkkal; sem több sem kevesebb rovatuk nem lehet.

A telekjegyzőkönyvek ugynevezett „nyilvánkönyvek” a mi annyit jelent, hogy bárki, bárkinek a telekjegyzőkönyvét nemcsak megnézheti hanem bármelyikről kérhet hiteles másolatot; természetesen a hivatalosan megállapított díjak lefizetése mellett.

Minden tjkvi hatóságnál meg vannak hivatalosan határozva az időpontok, midőn felvilágosítást adnak. A telekkönyvi „felvilágosítóban” kérjük fel Huszár János Csikmadaras községi telekjegyzőkönyvét. A tisztviselő a betűsoros névjegyzék segítségével megállapítja, a kért tulajdonos tjkvének számát, annak alapján megkeresi és kiadja a félnek. — Ha pl. csak azt akarják tudni, hogy egy bizonyos helyrajzi szám melyik telekjegyzőkönyvben van, úgy a felvilágosító tisztviselő azt a részletlajstrom segítségével azonnal megállapítja. Legegyszerűbb az eset, ha a tjkv számát tudjuk.

Példánkban egy teljes jkv szerepel: Csikszentlélek község 14. számú tjkvének A), B) és C) lapja, vagy másként (Kovács István és neje Varga Judit) birtok — tulajdon — és teher lapja.

A 14. számú tjkv A) lapján látunk aláhuzásokat. A név aláhuzás azt jelenti, hogy Kovács István a tjkv szempontjából már nem létezik, szóval az illető mint tulajdonos megszűnt. Ugyanezt jelenti a 145., 171. és 814. helyrajzi számok aláhuzása, vagyis e három részlet a jegyzőkönyvre nézve megszűntek, nem léteznek.

(A tjkvi rendtartás szerint ugyanis minden egy azon létező bejegyzést úgy kell fenntartani, hogy bármikor olvasható legyen, vagyis a „jogfolytonosságnak” meg kell lenni!)

Az A) lapra csak akkor jegyezzük föl a tulajdonost, a midőn az illető telekjegyzőkönyv létrejön. Minden további változás a B) lapon nyer elhelyezést. Miután az aláhuzás szerint Kovács István és neje Varga Julia tulajdonjoga megszűnt, lássuk tehát, ki vagy kik mostan tulajdonosai a 14. számú telekjegyzőkönyvnek.

Az A) lap jegyzet rovatában találunk egy megjegyzést „Lejegyzés B)1”. Ez utalás a B) lap 1. számú bejegyzésére. Ott végzésileg ki van mondva, hogy 145., 171. és 814. helyrajzi számú birtokok lejegyzendők, illetve törlendők a telekjegyzőkönyvből. Ezt különben az aláhuzás is jelzi. Nyomban azonban intézkedik, mi történjék ezekkel? Elrendeli, hogy minő új helyrajzi számmal hová kebeleztesse be. Így került a birtok fele újból vissza ugyan azon telekjegyzőkvbe

Sorszám	Helyrajzl szám	Állította-gos tér-mének hold ☐ 81	Jegyzet
1	14	1400	Örökös B) 2-3
2	145	14	Lejegyzés B) 1.
3	171	10	
4	814	2	
5	145/b	7	
6	171/a	8	
7	814/a	1	

Csikszentlélek. A) Birtoklap, 14. szám.

Sorszám	Jegyzet
1	A csikszeredai kir. törvényszék 1877. március 11-én 370. szám a. kelt átadási végzése alapján a 145. helyr. számú ingatlanból 7. hold 145/a helyr. sz. a., a 171. helyr. sz. ingatlanból 8 hold 171/b helyr. sz. a. és a 814. helyr. sz. ingatlanból 1 hold 814/b helyr. sz. a. bennutott vázrajzhoz képest lejegyeztetvén a 288. sz. telejegyzőkönyvben az örökös Kovács János tulajdonajul ávezeteltik.
2	A lejegyzés után az egész 14. helyr. sz. ingatlanra és az 5., 6., 7. sorosz. alatt visszavezetett 145/b, 171/a és 804/a helyr. sz. ingatlanokra, valamint + 1071. helyr. sz. egész szőlőre és pincére a tulajdonjog örökösödés jogszámán.
3	Kovács Kristóf és Kovács Bálint javára egyenlő részekben bekebelezeltik
4	Érk. 1879. okt. 17. 4700. Vételár 1000 forint.

Csikszentlélek, B) Tulajdoni lap, 14. szám.

Sorszám	Forint	krajcár	Jegyzet
1	700		Törlesztés C) 2.
2			

Csikszentlélek. C) Teher lap, 14. sz.

5—6—7. sorszám alatt, de már Kovács Kristóf és Bálint tulajdonosokkal B) 2, 3). Ezeké a többi birtok is ugyanazon végzés szerint. A bejegyzett 3 birtokrészlet fele Kovács János tulajdonába ment át a B) bejegyzés alapján, aki a 288. sz. tjkv tulajdonosa.

A terhek a C) lapon nyerne elintézését. A jelző log kölcsönököt adóslévél alapján bejegyzik és a hitelező nyugtája alapján törlik. Lásd 14. sz. tjkv C) 1 és C) 2 bejegyzéseit, illetve bekebelezéseit. A terhekre nézve még a következőt jegyzem meg. A telkek általában „minden tartozékokkal” értendők a telekkönyvi rendtartás szerint. Ha pl. egy telket megterhelünk, akkor az a teher az illető telkek azon tartozékaira is vonatkozik, melyek esetleg később keletkeznek. Vagyis ha pl. a megterhelés után építünk házat a megterhelt telkekre, az a teher a házat is terheli, jóllehet külön be sincs jegyezve a telekkönyvbe a ház.

Mielőtt szerződést kötnénk, igen tanácsos meggyőződni a tjkv állásáról. Nincsenek-e oly terhek bekebelezve, melyekről még az eladó tulajdonos sem tud. A közirtozások ugyanis be nem hajthatóságuk esetén hivatalból bekebelezendők s így megtörténhetik, hogy valamely ősapja után fennáll valami állami követelés. Meg kell győződni, nem terheli-e a birtokot valami olyan szolgálmi jog, melyet a kedvezményezett ezidőszert nem gyakorol ugyan, de joga lévén hozzá, nincs kizárva, hogy jogával élni fog. Igen gyakori eset az „átjárás jog, vagy a szomszéd tulajdonosnak a világosság” joga. Ezen esetekben korlátozott a tulajdonjogunk, mert ha esetleg heltelekről van szó, az esetleges építkezéseinkben gátolva vagyunk, mert a szolgalmra tekintettel kell lennünk.

A tervezett épületet a célnak leginkább megfelelő helyére nem tehetjük, mert tiltakozik a szomszéd világosság szolgálmi jogánál fogva. A másik helyre sem alkalmazható, mert akkor meg az átjárás válnék lehetlenné stb.

Fontos tudnivalóként említettem volt a mezőrendőrségről és mezőgazdaságról szóló 1894-ik évi XII. t.-c. és annak különösen a 34 ik sz. 3-ik bekezdését. E szakasz kimondja, ha valaki valamely területet egy évig és 1 napig békésen birtokol, az illetőt a birtokában önhatalmulag senki sem háboríthatja. Vagyis hiábavalóan tanuskodnak mellettem akár százan is és hiába bizonyítom esetleg térképpel is igazamat, ha önhatalmulag visszavettem és az ellenfél bebizonyítja a bíróság előtt, hogy a visszavételt megelőzően egy évig és 1 napig békésen birtokolta, úgy azt a területet vissza kell adni és a perköltséget is viselni.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy ez a föld tényleg elveszett, hanem csak azt, hogy a visszavétel nem történt törvényesen. Mi tehát a teendő?

A községi előjáróság útján meg kell kísérelni,

hogy békés uton adja vissza; ha ezt megtagadja, akkor az előjáróság jegyzőkönyve alapján meg kell indítani a pert, amikor egyúttal elvesztett haszon címén kártérítés is igényelhető.

Ha tehát valaki a földjét önhatalmulag visszaveszi és azt mondja, inkább pereljen ő, mint én, az rosszul cselekszik.

*

Emlékeztető vers a telekkönyv lapjainak mivoltára:

Birtok-állás alapja
A telekkönyv A) — lapja.
Mely dülőben, ifogy álló?
Erdő, szántó, kaszáló?
Helyrajzot s a hold-számot
Az A) lapon meglátod.

Tulajdonjog változást
— Az A.) lapról áthozást! —
Adást, vevést, öröklést,
Korlátozást, elköltést,
Szép rendjével megkapod:
Ha nézed a B) lapot.

Ki dobézol, vagy hever:
C) lapon a sok teher!...
Ha jön ily föld vétele,
Vigyázással légy tele.
(— Telekkönyvbe nézz bele!)

A hintakötél.

Forró júliusi napok jártak. A nap perzselőn sütött alá. Napok óta nem volt már eső, ami nagy szomorúságot okozott a gazdanépnek.

Pető István gazda szorgalmasan dolgozgatott, minden nap veteményes kertjében. Szegény ember vala s ami kevese volt, mind véres verejtékkel kereste meg. Csupán egy kis házat épített és ahhoz egy kis veteményest kerített el. De ennek híre volt B. községben Pető gazda szorgalma meglátszott rajta. Nagy segítségére volt a munkában a gazdasághoz jól értő felesége: Benőci Vilma. Mindketten szerették a munkát s mivel István gazda soha okot nem szolgáltatott felesége neheztelésére, boldogan éltek. Pedig Vilma asszonynak igen kijutott az élet terhéből. Három kis gyermeke volt, akik közül a legidősebb csak 4 éves, a legfiatalabb másfél éves volt és így Vilma asszonyra — az anyai és háziasszonyi teendőkön kívül — a veteményes kert gondozása is sok terhet rótt. Mindamellet egymásnak sohasem panaszkodtak; mindenikük tudta, hogy ott, ahol nincs nagy vagyon, csak verejtékkel lehet megkeresni a mindennapi kenyeret.

Történetünk napján már reggel 4 órakor a kertben találjuk István gazdát és feleségét, amint az udvaron

levő kutból vedrenként vett vízzel öntözgetik a vete-
ményest. Fárasztó munka bizony az, lecipelni ved-
renként a vizet és öntözgetni szorgalmasan, hogy
mire kisüt melegen a nap, ne perzseljen le mindent
A nagy szárazság okozta anyagi károkat megsínylené
az egész család...

* * *

Mialatt a szülők így a kertben dolgoznak, a gyer-
mekek a szobában játszottak. A legidősebb a 4 éves
a Pistuka volt, utána következett a 3 éves Sanyika,
majd a másfél éves Vilma. A játszadozást már kora
reggel elkezdték. Korán feküdtek, korán keltek. Most
is már reggel 8 órakor vígan folyt a játék. Ebben nagy
mester volt a Pistuka; mindig talált ki új játékot, amivel
tesvéreként elszórakoztassa. A szülők elfoglaltságuk miatt
— különösen tavasszal és nyáron — nem igen értek
reá, hogy gyermekeikkel foglalkozzanak. „Okos fiu
már a Pistuka, ügyel ő a többiekre!” — mondogatták.

A mai napon új játékot eszelt ki Pistuka. Két
nappal ezelőtt látta ugyanis, hogy a birók udvarán
milyen jól elszórakozik a birók fia egy fára erősített
hintakötelen s gondolta magában, hogy ő is csinál
egy hintát. Ez új dolog, ilyet még nem láttak testvérei.
Tervét közölte Sanyikával, aki igen örült a jó eszmének.
Most csak kötél után kellett nézni. Honnan vegyenek
kötelet? Pistukának jó gondolata támadt. Hátha lesz a
nagy ládában? Erre nagy nehezen felnyitották ketten
a láda fedelét s szorgalmasan kotorásztak a sok lim-
lom között, míg végre csakugyan találtak néhány méter
hosszu, meglehetősen vastag kötelet. Hopp! na most
aztán meg lesz a hinta!... Pistuka — ki nyulánk
gyermek volt — nagy sebesen székre állván Sanyika
segítségével ügyel-bajjal a kötél két végét az
ajtófélfára felkötötte s ügyesen megcsomózta. Épen
elég volt a kötél hintának. Ülőke nem volt ugyan, de
így is jó a szegény gyermekeknek...

Na most megmutatom a hintázást — szólott élén-
ken Pistuka. Megfogta a kötelet — épen csak hogy
elérte — s felhuzakodván, állát a kötelet fogó kezeire
tette s meg-meglóbálta magát. Vilma nem igen törődött
a hintázással. Ő neki nagy szórakozást nyújtottak a
bárány bokacsontok, melyeket a szoba egyik sarkában
jobbra-balra dobogott s jókat nevetett hozzá. Pistuka
hintázott tovább. Egy idő múlva megszólalt síró hangon
Sanyika: — „Én is akajok, én is akajok!” — Erre a jó
testvér abba hagyta a hintázást, különben is már kifáradt
a kínos hintázásban...

— Próbáld meg te is! — biztatta Pistuka Sanyikát,
Sanyika azonban nem érte el a hintakötelet. Erre fel-
emelte Sanyikát s biztatta, hogy fogja meg jól a kötelet
s tegye állát a kezeire. De Sanyika gyenge volt, nem
bírt magát megtartani, egy-két lóbálás után csakhamar
kifáradt. Sírní kezdett, hogy ő nem tud hintázni. „Ne

síri Sanyika, segíték én neked!” — szólott biztatón
Pistuka. Erre abbahagyta a sírást a gyermek. „Na
hanem most jól fogd meg a kötelet!” — kiáltott
Pistuka. Sanyika belekapaszkodott a kötélbe, Pistuka
pedig, ki elő akarta segíteni öccsének élvezetét, nem az
állát, hanem a *nyakát* helyezte a hurokba s megforgat-
ván Sanyikát, jól meglökte. „Na most hintázd ki ma-
gadati!” — szólott örömmel Pistuka. De ment is jól a
hintázás. Az összecsavarodott kötél jól összeszorította
Sanyika nyakát, miközben nagyokat rángatózzott, amin
ismét Pistuka mulatott jól. Egy-kettőt lóbálván még
rajta, ott hagyta a szobában, hogy csak hintázza ki
magát jóízűen.

Néhány perc eltelté után egy darab kenyérral tért
vissza, amit a konyha asztalán talált. Bámulva vette
észre, hogy a hintakötél mozdulatlanul áll... Két
szára párhuzamosan lógott egymás mellett... Sanyika
sem rángatózzott... Kikéült arccal, kissé kilógó
nyelvvel, karjait lecsüngenve, nyakánál függött a kötelen
megmeredett testtel... „Ugorj le Sanyika, ha nem akarsz
hintázni!” — szólott a mit sem sejtő gyermek. De
Sanyika nem válaszolt semmit. Erre Pistuka ügyesen
„lesegítette” öccsét a kötélről s mint jó testvérhez illik
kenyérral kínálta... Sanyika azonban nem volt már
többé éhes... „Na egyél már Sanyika,” — ujjalag
biztatta, de bizony a kis halott erre sem mozdult. — „Ha
nem eszel, hát akkor itt hagylak!” — szólott a gyermek
s eleresztve testvérekjét a földön, kiszaladt a szobából.

... A szülők, kik bevégezték a kerti öntözést,
az udvari kut környékén találták Pistukát, amin
a kenyeret majszolta. „Hát így vigyázol testvérekéidre
Pistuka?” — szólott az anya. „A Sanyika nem akar
kenyeret enni, azért hagytam ott!” — felelé a gyermek.
Az anya kezén fogva kis fiát, a szobába indult...

... Pár másodperc múlva velőtrázó sikoltás
hallatszott a szobából... Berohant István gazda.

— Szentséges Isten! Mi történt itt?

E percben tűnt föl az ajtófélfán a hintakötél...
Az apa lelérdelt gyermeke mellé, ölelgette, csókolgatta,
rázogatta... Egyszerre, mintegy villámcsapásra elborult
az apa arca s meredten nézett gyermeke nyakára...
Tétován, kidülledt szemekkel nézte a kékes-vörös sávot
gyermeke nyakán...

— „Megfojtotta a hintakötél!” — ordított esztét
vesztve.

Szegény Vilma asszony kezeit tördelve, járt föl s
alá a szobában...

... A szívet szaggató sírásra és jéjvezékelésre
átszaladtak a szomszédok... Eleinte tanácstalanul néztek
körül... Mi történhetett itt? — Csakhamar tiszlába
jöttek a szomorú történettel... Meghalt a kis gyermek
még pedig kötél által!... De hogyan? S ki a gyilkos...
Izzóan sütött a nap. Délután 2 óra lehetett. Petőék

házához csendőrök érkeztek. Nyomozni jöttek a gyilkos után... Amint a szobába léptek, Pistuka szörnyen megijed. Eddig ő még nem látott fényes szuronnal és puskával felfegyverzett embereket. Sirt... A csendőrök értesülvén a tényállásról, faggatóra fogták Pistukát... De Pistuka nem mert szólani... A csendőrök két darab réz krajcárt vettek elő s azokat, mint arany krajcárokat odaajándékozták, mire a gyermek bizalmas lett és közlékeny... Elmondotta neki bátorodva, hogy miképen „hintáztatta meg” Sanyikát... s ha a csendőr bácsik még adnak neki két arany krajcárt, a Vilmát is épen úgy, mint a Sanyikát „meghintáztatja”...

A csendőrök szemében könnycseppek csillogtak. A szülők egymás nyakába borulva halkán zokogtak.

A nyomozás véget ért...

dr. Gergely Endre.

MULATTATÓ

Édes anyák.

Mikor egy-egy romlott,
Semmi embert láttok:
A ki magának is,
Másnak is csak átok,
A kinek soh'sincs egy
Tiszta indulatja:
— Sirassátok meg szegényt, mert
Nem volt édes anyja!

Ha a sors egy olyan
Nagy urral hoz össze,
A kitől akár egy
Világ dölhet össze,
De jaj föl nem éri,
De köny meg nem hatja:
— Sirassátok meg szegényt, mert
Nem volt édes anyja!

S ha mikor a szívünk
Megtelik jósággal,
A szemünk könnyüvel,
Lelkünk imádsággal,
Mikor egy-egy nemes
Tettet viszünk végbe:
Csókoljuk meg édes anyánk
Lába nyomát érte!

Szabolcska Mihály.

Nyárádszereda.

Marosvásárhelytől kissé északkeletre, 22 kilométerre, a Nagy- és Kis Nyárád összefolyásánál, jó forgalmu utak találkozásánál fekszik Maros-Tordamegye élénk forgalmu, csinos községe *Nyárádszereda*. Olyan város számba jövő központi hely. Kicsiny, nem egészen 800 holdas határáért a székely tréfálkozás gyakran

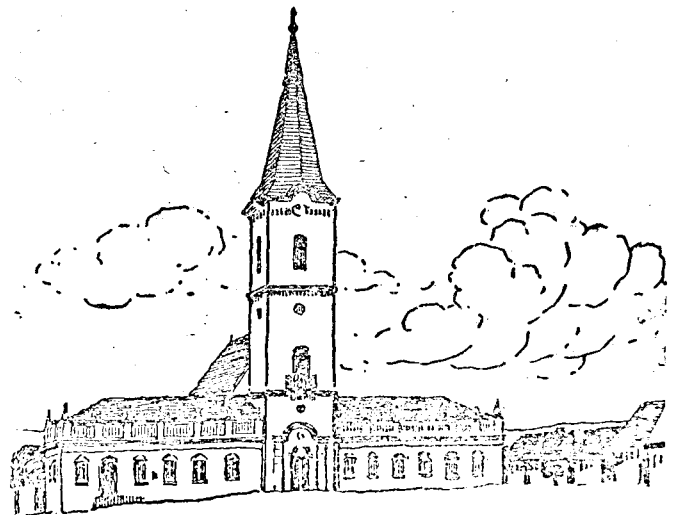
Szegény-szeredának nevezgette. Régi történelmi adatok Szereda,

Szereda városa néven emlegetik. Tulnyomólag a Nyárád terére épült, csak kertjeinek egy része nyulik föl a Nyárád jobbpartjának alacsony hegylépcsőjére.

Ha Marosvásárhelyről érkezünk feléje, gyönyörű háttért nyujt hozzá a *Bekecs-hegy* (1080 m.); jobbra pedig a nem magas, de meredek *Varga-hegy* erdősége nyulik le majdnem a kertjeiig. Kissé alább, ugyancsak jobbra, a Nyárád baloldali törpe hegylépcsőinek egyik fokáról ódon templom néz le reája. Meghasadt öreg falai jó hat évszázadot láttak. Ez volt valaha, a reformáció előtt, a szeredai lakosság temploma is. Ugy látzik, hogy Szereda a XVI. század végén vált önálló ref. egyházközséggé s azóta törzslakossága állandóan ezt a vallást követte. Ma az ősi templom a nyárádszentannai református egyházközségé, melynek a régi neve Szereda-Szentanna volt.

BOCSKAY ISTVÁN

A NYÁRÁDSZEREDAI REF. TEMPLOM

Nyarádszereda neve kétségtelenül szláv eredetű. A szereda tulajdonképp *vásárt* jelent. Kedvező fekvésénél fogva bizonyára már a székelység itteni megtelepülése óta vásáros központ volt. Ma mintegy 1500 lakosú szinmagyar, tulnyomó nagy többségben református székely község, melynek csupán a hivatalnokai és csendőrei nem magyarok.

A helység történetére a megbízható írott adatok csak az utolsó négyszáz évről szólnak. Bár van olyan történetírői föltevés, mely városi kiváltságolását még Zsigmond királynak tulajdonítja, város néven legelőbb 1567-ben, Marosszék 25 denáros adóösszeírásában fordul elő, amikor 26 adózó kapuja, tehát ugyanannyi őnáló telke volt. Ennél többel akkor a régi Marosszék 125 helységéből Maros(Székely)vásárhely városán kívül csupán még a Bekecs oldalára épült Selye és szomszédja Magyaros dicsekedhetett. Ehez a számos telekhez azonban a szűk határ nem nyújtott elég megélhetést. Lakói a hagyomány szerint hadi szolgálattal nyerték a szomszéd demeterfalvi határon levő birtokaikat s így szerezték 1570-ben János Zsigmond fejedelemtől nagyadorjáni birtokrészüket s valószínűleg a kisadorjáni szőlőhegyeket is, hova az adományozók utódai évenként most is eljárnak szüretelni. Ebben az időben Nyarádszereda hivatalos neve arról a székelyszékről, melyben feküdt, *Marosszereda* volt. Mint ilyen 1585-ben, a Báthoryak alatt az országgyűlésre külön követet küldő városok sorában szerepel.

Lakóit névszerint legelőbb 1602-ből ismerjük. Ebben az időben a féleszű Habsburgi Rudolf császár és király zord fővezére Basta György véres küzdelmek után már kézrekerítette Erdélyt s a székelységet összeíratta és föleskette ura hűségére.

Az első összeírás 1602 augusztus közepén, a második 1603 februárius elején kelt. Ezeket és egy 1602-i nemeslevél adatait összevetve megállapítható, hogy Nyarádszeredának 1603 elején címeres nemes lakói voltak: *Szeredai* András deák, fejedelmi kancelláriai jegyző, *Borbély* Tamás, *Kádár* Zsigmond és *Petri* János, *Nagy* György, János és István. Ezeket Nagy János kivételével mind Báthory Zsigmond nemesítette s szeredai házait minden hozzátartozó birtokkal mentesítette az összes adók és közterhek alól.

A lakosság második csoportját a *lőfők* vagyis azok az egytelkes nemesekkel egyenlő, jobb módú székelyek alkották, kik vagyonuk után fejenként lónáton voltak kötelesek a háboruban megjeleni. Ilyenek voltak *Kis* Gergely, *Sylvester* György és *Szöcs* Mihály. Legtöbb volt azonban a *szabados*. Ezek olyan kisebb módú székelyek voltak, kiknek elődei vagy maguk 1562-ben, midőn a székelység János Zsigmond ellen föllázadt, büntetésből jobbágyságra jutottak, de 1601-ben Báthory Zsigmondtól visszanyerték szabadságukat. Ezek

névsorában *Balogh, Bán, Bertalan, Farkas, Fazakas, Györgyffi, Kankó, Kovács, Lakatos, László, Mátyás, Nagy, Sebestyén, Szabó, Szöcs és Varga* vezetéknevűekkel s a 90 éves vén *Demeter* deákkal találkozunk. Mint puskás darabontot egyedül említi *Mátyás György*. A városbíró *Bán* István volt. E családok közül *Rákóczy* Zsigmond 1607-ben a *Bán*, másként *Szeredai* család több tagját címeres nemességgel tüntette ki. A fegyverkötelesek számából következtetve, akkor valószínűleg az egész lakosság nem sokkal haladta meg a kétszázat. Ezek utódjaiból áll jóformán ma is Nyarádszereda törzslakossága s a nevek közt nem szereplő, de ma ott lakó birtokos családok neveit is majd mind megtaláljuk a Székely Oklevéltárban, a szomszédos községek 1602-i és 1603-i névsoraiban. Innen leginkább házasság útján kerültek be.

Az 1602. és 1603. évek vérrel írott történetéből különben a névsorokon kívül a székelység részére is alkotások helyett a pusztulás és rombolás maradt. Basta uralma magával hozta Erdély új szervezését is. Ezt a papiroson egész jól elkészítették, csak hogy nem azok életérdekeihez szabták, akik számára szólt. Tehát nem is vált be. Sanyaruság, éhség, valásüldözés, dögghalál és idegenuralom egyaránt dúlták akkor Erdélyt s minden reménység elveszett, hogy az üldözöktől jót is lehessen várni. Az elnyomogatott ország aztán ezért csakhamar a vallási és politikai szabadságért harcoló Bocskay István fölkeléséhez csatlakozott.

Nyarádszereda neve ebben az időben jut be igazán fényes betűkkel egész Erdély történetébe.

Basta 1604 április elején elhagyta Erdélyt. A kormányzást három német biztos vette át, akik csakhamar tehetetlen és rossz kormányzóknak bizonyultak. Magyarországon már harcolt Bocskay. 1604 dec. 12-én csatlakozásra hívta föl Erdély rendeit és csakhamar megnyerte *Petky* János udvarhelyszéki főkapitányt a székelységgel. Ez így nem jelent meg a nemesség által összehívott tanácskozásokra, hanem 1605 februárius elejére külön értekezletre hívta össze a székelyeket. Itt elhatározták, hogy Bocskay mellé állanak. *Marosszeredába* 1605 febr. 21-re országgyűlést hívtak egybe és itt ez az országgyűlés fejedelemmé választotta *Bocskayt*. Ennek emlékére állott Nyarádszereda szép tágas főterén Bocskay mellszobra a legújabb időkig.

E tájban Nyarádszeredában voltak Marosszék közgyűlései. Csak 1667 óta kezdtek ilyeneket Marosvásárhelyt is tartani, de még ezután is igen gyakran voltak azok Nyarádszeredában, mindaddig, míg Marosvásárhelyre 1745-ben székház épült s aztán az 1750-es évektől kezdve a székközgyűlések ott állandósultak.

Nyarádszeredában tartották 1711 tájáig a régi Marosszék törvényszékeit is, de aztán a székház felépüléssel ezek rendre egészen Marosvásárhelyé maradtak.

Nyárádszereda elhagyatva lassan közönséges kis községgé fejlődött vissza.

Elaludt régi vásárjogának gyakorlása is, úgy, hogy II. Lipót király 1790-ben évente három országos vásárra új kiváltságot adott. E vásárok főleg híres szép szarvasmarha fölkhajtásokról nevezetesek.

Br. Orbán Balázs, a Székelyföld nagynevű leírója 1870-ben megjegyezte, hogy egyetlen kőépülete sincs s egyetlen emeletes kis faházát egy kovács, kinek a vasalást az utcán eltiltották, élcből csináltatta, hogy az emeleten lakják s a földszinten vasaljon. Akkor piacán még csak két bolt állott s templomának nagy fatornya volt, a hold járását mutató órával, melyet egy Magyarai Sándor nevű szeredai kovács készített.

Azóta azonban Nyárádszereda nagyot fejlődött. Igaz, hogy épületei tulnyomólag ma is faházak, de vannak szépszámu, csinos, köztük emeletes téglaházai; számos kereskedése, járásbirósága, szép alsóféku ipariskolája, vendéglője, a Nyárádon át jó vashídja s vasúti állomása. Csinos kőtorony áll a régi faalkotmány helyett református temploma előtt is s a Nyárád kellő szabályozásával bizonyára eljön annak az ideje, hogy a lakosság nemcsak az országút hosszában igyekszik terjeszkedni. Nyárádrásfalvával máris összenőtt s a völgy ármentesítése után a terjeszkedésre bő tér nyílik Nyárádszentanna felé is. Így kellő fejlődési viszonyok mellett a hajdan Szent-Anna tiszteletére alakult egyház egykori községei talán valaha, jobb jövőben, mint város egyesülhetnek.

Kedvező földrajzi helyzete, fekvése mindenesetre arra tesz hivatottá Nyárádszeredát, hogy újra várossá fejlődjék.

Kelemen Lajos.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Csendőrök. A múlt számban a csendőrségi nyugdíjazásoknál felsorolt okmányok közé az *övegyek* még a következő két bizonyítványt kötelesek csatolni a már említett három bizonyítványon kivül: 1. Hűségnyilatkozatot. 2. Ha a férj még nem volt nyugdíjazva, hitelesen igazolandó, hogy 1918. októberében mennyi volt a nyugdíj alapjául figyelembe veendő fizetése. A kellően felszerelt kérések — a kérésre 1 lei 25 bani, a mellékletekre 25 bani bélyeg szükséges — az alábbi címre adandók be: *Directiunea Pensilor — Ministerul Finantelor — Cluj Str. Saguna 14.*

Az óvónők figyelmébe. Többirányú kérdezősködékre az 1922. III. 17-én megjelent 11. számunkban foglalt közleményre utalunk. A legfontosabb volna, ha a megyei székhelyeken levő óvónők a helyi lapban közölnék címüket és készségüket, hogy az egyes tanfelügyelőség területén volt összes óvónőket összeírják. Két csoport szerint kellene összeírni: — 1. Akiknek 1922. IV. 1-ig 10 évi szolgálatuk letelt. — 2. Akiknek 1922. IV. 1-ig

sincs meg a 10 évi szolgálatuk. A legnagyobb baj, hogy a repatriálások folytán ma nem tudjuk, hogy hányan maradtak itt és várnak nyugdíjazásra — vagy végkielégítésre. Az 1920 évi jelentkezés ma már nem fedl a valóságot.

Híabavalóság. Beküldött versének megjelenését csakugyan hiába várja. De biztatni merjük, hogy próbálkozzék újabbak beküldésével.

Sz. Á. Levelére rövidesen érdemleges választ kap.

SZENT BIBLIA

6- és új testamentum

megrendelhető a „Minerva“ Részvénytársaságnál, Kolozsvár, Mária királyné-u. 1.

ÁRA 32.50 LEU.

Szétküldés postai ajánlott keresztköttéssel.

A rendeléssel egyidejűleg a pénz is 00000000 beküldendő. 00000000

A Péter—Tóth—Mezei-féle IV. oszt. Olvasókönyvet

a közoktatástügyi resort engedélyezte. A könyv már sajtó alatt van. Rövid időn belül elkészül. Rendeléseket felvesz: A Minerva Irodalmi és nyomdai műintézet Részv.-Társ. Kolozsvár Mária királyné-utca 1. szám.

Hanemann-rács lecsiszolt széllel újra kapható. Az összes méhészeti felszerelések. Kiváló szürke tenyész anyaméh. „Kezdődy“-féle hidegen folyó oltóviasz békeminőségben újra kapható

Dzierzon méhésznel

Nagyvárad, Teleky-utca 32.

Mindennemű hüléses fájdalmak,
csúz, köszvény és rheuma egye-
dűli biztos gyógyszere

„Rheuman“

Kapható az RESCULAP gyógyszertárban
Topánfalván—Câmpeni.
Kis üveg 12 lei, nagy üveg 22 lei.
Postai szétküldéssel

Nyomatott „Minerva“ Irodalmi R.-T. Cluj (Kolozsvár) Strada Regina Maria (Deák Ferenc-utca) 2. sz.